MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Luulisi, että Suomessa savotoista on jo sen verran aikaa, että hevosiin ei ole enää samanlaista pissismäistä tunnesidettä kuin mihin tahansa syötäväksi tarkoitettuun kantturaan. **TOIMITTAJA JARMO AALTONEN HELSINGIN SANOMISSA**

Kotimainen ruoka tutkitusti turvallista

Lähes kaikissa maissa pidetään omassa maassa tuotettua ruokaa turvallisimpana ja parhaana. On inhimillistä, että tuttu ja tunnettu koetaan turvalliseksi. Ei siis ole mikään uusi asia, että myös suomalaiset luottavat kotimaassa tuotetun ruuan turvallisuuteen. Suomalaista ruokaa pidetään huipputurvallisena.

Kysymys ei ole pelkästään mielikuvasta, vaan sille on olemassa myös vankka tieteellinen pohja. Euroopan elintarviketurvallisuusviraston Efsan viime viikolla julistaman raportin mukaan Suomi ja muut Pohjoismaat erottuvat edukseen EU:n torjuntaaineiden jäämäseurannassa. (MT 15.3.)

Suomalainen ruoka on Euroopan puhtainta.

Raportin mukaan Suomessa syödään EU:n puhtainta ruokaa. Suomalaisista näytteistä täysin puhtaita torjunta-ainejäämistä oli yli 70 prosenttia, kun koko EU:ssa täysin puhtaita näytteitä oli puolet. Eniten jäämiä löytyi EU:n ulkopuolelta tuoduista elintarvikkeista. Tutkituista suomalaisista ruuista löytyi vain yksi määräysten vastainen näyte. Se löytyi persiljasta.

Vaikka kuluttajien luottamus ruuan turvallisuuteen on Suomessa syystäkin korkea, liittyy ruokaan myös muita arvoja. Viime aikoina huomio on kiinnittynyt ruuan eettisyyteen ja siihen, että ruoka on sitä, mitä sen sanotaan olevan. Lapsityövoiman käyttämisestä ruuan tuotantoon ja tuoteselosteesta poikkeavien aineosien esiintymisestä on meilläkin tuoretta tietoa.

Suomalaisen ruuan turvallisuus ei ole itsestään selvä asia, eikä se synny tyhjästä. Korkea ruokaturvallisuus edellyttää jatkuvia ponnisteluja kaikilta ruokaketjun osilta, aina alkutuottajilta kuluttajiin saakka. Jos yksikin ketjun osa pettää, ruuan turvallisuus saattaa vaarantua.

Lainsäädännöstä ja laajasta viranomaisvalvonnasta huolimatta ruokaturvallisuuden pohja luodaan maatiloilla.

Se, että erilaisten jäämien määrä suomalaisessa ruuassa on maailman pienimpiä, johtuu muun muassa siitä, että eläintautitilanne on Suomessa maailmanlaajuisesti verrattuna erittäin hyvä. Esimerkiksi siipikarjassa muualla yleisesti esiintyvää salmonella meillä ei ole. Suomessa ei syötetä eläimille hormoneja eikä niitä lääkitä ”varmuuden vuoksi” ennalta.

Erinomaisesta laadusta ja ruokaturvallisuudesta huolimatta kotimainen ruuantuotanto on jo pitkään ollut erittäin huonosti kannattavaa. Vaikka viime aikoina myös ruuan tuottajahinnat ovat nousseet, ovat kustannukset nousseet vieläkin nopeammin. Kannattavuuskriisin seurauksena esimerkiksi kotimainen sianlihantuotanto on laskenut kulutusta pienemmäksi.

Suomalaiset kuluttajat ovat monessa suhteessa etuoikeutetussa asemassa. Ruokaa on riittävästi saatavilla ja se on suhteellisen edullista. Suhteutettuna yleiseen hintatasoon ruuan hinta on Suomessa Euroopan alhaisimpia. Ruuan osuus kotitalouksien menoista on nykyisin vain noin 13 prosenttia. Vielä 1960-luvulla ruuan osuus menoista oli noin kolmannes.

Ei ole itsestään selvää, että halpaa ja turvallista ruokaa on tarjolla myös tulevaisuudessa. Huoltovarmuuskeskuksen arvioiden mukaan Suomen ruokaturvan suurin uhka on maatalouden heikko kannattavuus.

Huolimatta siitä, että maatalouden kannattavuus on heikentynyt riskirajoille, asialle ei ole tehty mitään. Se, joka tekee eniten, saa edelleen vähiten.

Hallitus kokoontuu tällä viikolla päättämään valtiontalouden sopeuttamistoimista. Näyttää selvältä, että hallitus leikkaa menoja ja lisää veroja.

Päätöksiä tehtäessä pitää muistaa, että maatalous on jo osansa talkoissa tehnyt. Lisäleikkauksilla vaarannettaisiin turvallisen kotimaisen ruuan lisäksi vakavasti myös suomalaisten ruokaturva.

> **Ruuan turvallisuus ei ole itsestään selvä asia eikä se synny tyhjästä.**

Väärät kasvualat

Jos nykyinen elinkeino ei tunnu elättävän, kannattaa pätevöityä konsultiksi. Esimerkiksi kunnat tarvitsevat nykyisessä uudistusruuhkassaan jatkuvaa neuvontaa ja maksavat hädässään tästä työstä kuntakonsultille 700–1 200 euroa päivältä.

Sekava poliittinen tilanne ja paisuva säädösmassa ovat luoneet tämän kokonaan uuden ammattikunnan (MT 15.3.). Kunta- ja sote-uudistusten vaatimat jatkuvat selvitykset ja lausuntopyynnöt kireine aikatauluineen lupaavat kuntakonsultoinnille ruusuisia aikoja jatkossakin.

Jopa hyvä konsultti on hintansa väärti. Usein konsultin tehtävä on lähinnä pienen selvittelyn jälkeen sanoa ääneen se itsestäänselvyys, joka kunnassa valmiiksi tiedetään, mutta jota ei uskalleta yhdessä ääneen sanoa.

Hyvä vain, jos syntyi toimiva ratkaisu. Konsultoinnissa kuitenkin myös huonot neuvot ovat kalliita.

Yrityksissä konsultointi liittyy useimmiten toiminnan ja tuotteiden kehittämiseen. Tuloksena voi olla yrityksen ja sen tuloksen kasvu.

Uutiset kertovat kuitenkin, kuinka ympäristöalan lakitulva kuormittaa maanomistajia (MT 13.3.) ja kuinka lupabyrokratia jarruttaa kotimaisen bioenergian kasvua (MT 15.3.).

On huono merkki, jos sekä julkinen hallinto että yrittäjät tarvitsevat yhä enemmän konsultointia selvitäkseen säädösviidakon ja hallinnon vaatimuksista. Hallinnon osalta tämä on suoranainen paradoksi.

Suomen talouden ongelmien kannalta hallinto ja hallinnon konsultointi ovat huonoja kasvualoja. Ne vievät voimaa ihmisten elämää helpottavilta ja elintasoa parantavilta innovaatioilta ja tuotannolta.

VIERASYLIÖ

Yhteiset markkinat johtaneet tuotannon erikoistumiseen EU:ssa

EU:lla ei ole yhteistä politiikkaa ruokaturvan tai huoltovarmuuden turvaamiseksi. Sen sijaan EU:ssa luotetaan siihen, että erikoistuminen ja yhteiset markkinat takaavat alueen huoltovarmuuden.

Yhteinen markkina-alue on mahdollistanut maatalostuotannon erikoistumisen, ja vain harva EU:n jäsenmaa on enää omavarainen kaikissa tärkeimmissä maatalostuotteissa.

EU on nykyisin omavarainen useimpien maataloustuotteiden tuotannossa. Kriisin tai ulkomaankauppaan liittyvien vakavien häiriöiden sattuessa EU pystyisi yhteisönä helposti turvaamaan jäsenmaiden ruuan tarpeen, jos ruokaturvan mittarina pidetään maataloustuotteiden omavaraisuutta EU:ssa.

Vehnää on EU:ssa tuotettu 1970-luvulta lähtien yli oman tarpeen. Myös vihanneksia tuotetaan EU:ssa riittävästi kattamaan oma kulutus.

Hedelmissä kuluttajien vaatimien tuotteiden kirjo on monipuolistunut, ja hedelmien omavaraisuus on hieman laskenut. Trooppisten hedelmien kasvaneesta tuonnista huolimatta EU:n omavaraisuusaste on hedelmissä yli 75 prosenttia.

EU:ssa on tuotettu kotieläintuotteita enemmän kuin on kulutettu 1980-luvulta lähtien. Ainoastaan naudanlihassa kulutus on viime vuosina ylittänyt tuotannon. Sian- ja siipikarjanlihaa tuotetaan edelleen hieman yli oman kulutuksen. Omavaraisuusaste on kotieläintuotteissa kuitenkin laskenut 1980-luvun huippuvuosista.

Sokerireformista tuontiriippuvuuteen

Ennen vuotta 2006 sokerin omavaraisuus oli EU:ssa noin 120 prosenttia ja EU oli merkittävä sokerin viejä maailmanmarkkinoilla. Vuonna 2006 toteutetun sokeripolitiikan uudistuksen jälkeen EU:ssa tuotetaan sokeria alle oman tarpeen ja EU on nykyisin sokerin nettotuoja.

Sokerin omavaraisuusaste on nykyisin EU:ssa noin 90 prosenttia. EU:n markkinat ovat entistä riippuvaisempia tuodusta sokerista. Samaan aikaan sokerin maailmanmarkkinahinta on noussut ennätyskorkeaksi muun muassa kehittyvien talouksien kysynnän kasvun seurauksena.

Hinnan noustessa EU:n perinteiset kauppakumppanit ovat myyneet sokeria koti- ja lähimarkkinoille EU-markkinoiden sijaan. Tilanteesta ovat kärsineet ne maat, joilla ei ole omaa sokerintuotantoa. Muutokset EU:n sokeripolitiikassa ja nopeasti muuttuvat markkinatilanteet osoittavat, kuinka vaikeaa markkinoiden toimintaa on ohjata politiikalla optimaalisesti.

Omasta sokerintuotannosta luopuminen on aiheuttanut vakavia vaikeuksia osassa EU:n jäsenmaista. Erityisen vaikea tilanne oli vuonna 2011, jolloin EU:n sokerintuotanto ei riittänyt vastaamaan sisämarkkinoiden kysyntään ja tuonti oli odotettua vähäisempää korkean maailmanmarkkinahinnan takia.

> **EU on entistä riippuvaisempi tuodusta sokerista.**

Luja luottamus markkinoihin

Maatalouden omavaraisuudessa on suuria eroja EU:n jäsenmaiden välillä. Maataloustuotanto on lisääntynyt useissa jäsenmaissa niissä tuotteissa, joissa niillä on suhteellinen etu muihin nähden. Esimerkiksi Etelä-Euroopasta virtaa vihanneksia ja hedelmiä pohjoiseen.

Pohjoisessa taas riittää kotieläintuotteita runsaasti vietäväksi etelään. Esimerkiksi Tanska tuottaa sianlihaa lähes viisi kertaa yli oman tarpeen. Vihannesten omavaraisuusaste on sen sijaan Tanskassa vuosittain laskenut.

Vielä 1970-luvulla Italia ja Espanja olivat lähes omavaraisia leipävehnän tuotannossa. Vuonna 2009 Espanja oli leipävehnän nettotuoja ja omavaraisuusaste oli Italiassa enää 41 prosenttia. Samana vuonna naapurimaassa Ranskassa tuotettiin leipävehnää lähes nelinkertaisesti yli oman tarpeen.

Osassa jäsenmaista omavaraisuus on edelleen korkea kaikissa tuotteissa. Muun muassa Suomessa on melko korkea maataloustuotteiden omavaraisuusaste. Esimerkiksi vehnän tuotanto-omavaraisuus on pohjoinen sijaintimme huomioon ottaen korkea.

Myös Saksassa omavaraisuusaste on korkea suurimmassa osassa tuotteista. Sian- ja naudanlihaa tuotetaan yli oman tarpeen, mutta kananmunissa ja siipikarjanlihassa Saksa ei ole omavarainen. Vehnää ja sokeria tuotetaan runsaasti yli oman tarpeen. Saksa ei ole kuitenkaan profiloitunut Tanskan tapaan minkään maataloustuotteen vientimaaksi.

Osa EU:n jäsenmaista luottaa markkinoiden toimintaan.

Vapaata kauppapolitiikkaa suosivassa Britanniassa maataloustuotteiden omavaraisuusaste on matala. Merkittävistä maataloustuotteista saarivaltiossa tuotetaan ainoastaan vehnää enemmän kuin kulutetaan. Kuluttamastaan naudanlihasta Britannia tuottaa noin 70 prosenttia, siipikarjanlihasta 80 prosenttia ja sianlihasta vain noin 40 prosenttia.

Omavaraisuus huono mittari

Maatalouden tuotanto-omavaraisuus on historian aikana ollut useiden valtioiden tavoitteena. EU:n yhteinen maatalouspolitiikka perustettiin kylmän sodan paineessa ja toisen maailmansodan kokemukset tuoreessa muistissa. Maataloustuotannon lisääminen eli omavaraisuuden parantaminen oli yksi politiikan kantavista tavoitteista.

Öljykriisi 1970-luvulla nosti esiin kysymyksen Euroopan ruuantuotannon omavaraisuuden todellisesta tilasta.

Tuotanto-omavaraisuus ei anna koko kuvaa maiden elintarvikehuoltovarmuudesta. Todellinen kyky taata kansalaistensa ruokaturva riippuu hyvin monista tekijöistä. Maataloustuotanto on nykyisin erittäin riippuvaista muualta, oloiltaan usein hyvin epävakaista maista tuotavista tuotantopanoksista.

Niin Suomen kuin muiden EU-maiden huoltovarmuus on kuitenkin vahvasti kytköksissä myös globaaliin tuotantoon ja kansainvälisen kaupan toimivuuteen.

Kansainvälisen erikoistumisen kautta tehostunut tuotanto ja kaupankäynti lisäävät koko maailman ruokaturvaa. Kaupan avulla huono sato tai luonnonkatastrofista aiheutuva tuotannon vähentyminen voidaan hetkellisesti korvata ylituotantoalueelta.

PETRI LIESIVAARA
Kirjoittaja on tutkija Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksessa (MTT)

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

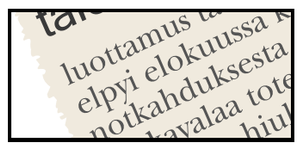

Oikeutta savolaisille

Länsi-Savo ärähtää käräjäoikeuksien keskittämissuunnitelmille, joiden myötä Mikkelin käräjäoikeusasioita käsiteltäisiin jatkossa Kuopiossa. *”Eteläsavolaisille käräjäoikeuden keskittäminen Kuopioon toisi suuret ja hankalat seuraukset. Jo nyt kansalaiset joutuvat odottamaan oikeuskäsittelyä vuosia.*

Mikkelin kannalta oikeuslaitoksen poistuminen paikkakunnalta olisi katastrofi. Tällaiset ajatukset on torpattava nopeasti ja lopullisesti.”

Kataisen paineet kasvavat

Helsingin Sanomat ymmärtää pääministerin tuskastumisen, sillä kuuden puolueen hallituksessa riittää paimennettavaa. *”Tämän hallituksen aikana puheet uusista vaaleista vellovat aika ajoin. Ainakin viime syksynä, budjettineuvottelujen ja vanhuspalvelulain aikoihin, kokoomuksen ja Sdp:n välit olivat todella kireät. Nyt ilmassa ei ole yhtä paljon sähköä.*

Hallitus siis natisee liitoksissaan mutta tuskin hajoaa. Vaalitulos ei välttämättä poikkeaisi sanottavasti kahden vuoden takaisesta, ja hallituksen muodostamisessa oltaisiin jälleen samassa pattitilanteessa kuin 2011.”

Pelisilmä ei saisi pettää

Aamulehti kritisoi ministeritason pelisilmän pettämistä, kun vihreä kehitysministeri **Heidi Hautala** teetti työtä pimeänä ja kokoomuslaiset **Jyrki Katainen** ja **Alexander Stubb** puolestaan ”kiilasivat” pikkutyttöjonon ohi päästäkseen hengailemaan teini-idoli Robinin kanssa. *”Ministeritason vaikuttajien kannattaisi muistaa, että heidän tekemisiään seurataan tavallista tallaajaa tarkemmin.”*

”Suomeksi sanottuna: oppikaa nyt, tunarit, elämään ihmisiksi ja ymmärtämään oman asemanne vaatimukset!”

KOLUMNI: REIJO VESTERINEN

2 – 3 = 12

Otsikon laskutoimitus on suomalaista susimatematiikkaa.

Viime vuoden virallisten tietojen mukaan keskipohjalaisessa Perhon pitäjässä oli kaksi sutta. Tammikuussa 2013 niistä tapettiin luvatta kolme. Maaliskuussa paikalliset metsästäjät laskivat lumijäljet ja saivat tulokseksi 12 sutta.

Laskutoimitus on yhtä uskottava kuin nykyinen suomalainen suurpetopolitiikka.

Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen (kok.) antoi helmikuussa kovan paineen alaisena viisi pihasuden tappolupaa. Entisiäkin poikkeuslupia oli silloin käyttämättä seitsemän.

Ministeriön kala- ja riistaosasto velvoitti Suomen riistakeskuksen selvittämään, minne päin Suomea pihasusiluvat pitäisi myöntää. Riistakeskus pani alueneuvostot töihin.

Ongelmasusia oli alueneuvostojen mukaan Kainuussa, Keski-Suomessa, Pohjanmaalla, Pohjois-Hämeessä, Pohjois-Savossa ja Satakunnassa, yhteensä enemmän kuin viisi.

Saatuaan tiedot valtakunnallinen riistaneuvosto totesi, ettei sen toimivaltaan kuulu poikkeusluvista päättäminen eikä asian ohjeistaminen. Neuvoston mielestä poikkeusluvat pitäisi kohdistaa alueille, joilta on kirjattu eniten havaintoja tai saatu ilmoituksia susien vierailuista asutuksen läheisyydessä.

> **Vapaaehtoisuuteen perustuva suurpetojen havainnointijärjestelmämme on pahassa uskottavuuskriisissä.**

reijo.vesterinen@maaseuduntulevaisuus.fi

Sen sijaan valtakunnan neuvosto suositti, että poikkeusluvin tapahtuvat susien poistot olisi tehtävä viranomaisten valvonnassa. Luvansaajan olisi myös nimettävä metsästykseen johtaja ja varajohtaja hirvijahdin tapaan.

Lisäksi riistaneuvosto kehotti metsästäjiä välttämään Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (Rktl) julkista arvostelemista. Erimielisyyksien riepottelu julkisesti on valtakunnan riistajohtomiesten mukaan harrastajakunnan etujen vastaista.

Tämä närkästytti muutkin metsästäjät kuin Hämeen Sanomien Jukka Viitaniemen, joka kolumnissaan moitti lähestymistapaa jälkibreshneviläiseksi. Ongelmat eivät poistu keskustelu kieltämällä.

Vasta vuoden toimineen riistakeskusorganisaation Viitaniemi arvelee olevan syntymässään säikähtänyt ja hakevan toimintakulttuuriaan.

Viime viikolla Suomen riistakeskus myönsi kahden pihasuden tappoluvat. Satakunnasta Köyliön ja Huittisten alueelta saa tappaa kahden viikon aikana yhden suden, Kainuusta Kuhmon Lentualta samoin yhden.

Samalla riistakeskus hylkäsi kolme hakemusta. Aiemmin tänä vuonna on hylätty useita.

Yksi hakemus vedettiin pois, kun Äänekosken pihasusi (Keuruulla pannoitettu Kilu) lähti Satakuntaan.

Suomen luonnonsuojeluliiton maakunnalliset piirit ovat ryhtyneet tivaamaan riistakeskusalueilta hävinneistä susilaumoista. Suomen riistakeskuksen johtaja ja maakunnalliset riistapäälliköt ovat kohteliain sanakääntein ilmoittaneet, että vain Rktl on oikea taho selvittämään asiaa.

Riistantutkimuksen mahdollisuudet asioiden selvittämiseen hupenevat siihen tahtiin kun metsästäjät lakkaavat ilmoittamasta havaintojaan suurpetoyhdyshenkilöille ja nämä lopettavat niiden kirjaamisen Tassu-järjestelmään.

Vapaaehtoisuuteen perustuva suurpetojen havainnointijärjestelmämme on pahassa uskottavuuskriisissä.

Väittely petomääristä ei rajoitu Suomeen. Europarlamentaarikoistamme ainakin kaksi kyselee kirjallisesti EU:n luontokomissaarilta, mitä hän aikoo tehdä Suomen susikannan pelastamiseksi.

Vihreiden Satu Hassin toimenkuvaan kyselyt kuuluvat jo puoluetaustalla peilaten. Kokoomuksen Sirpa Pietikäinen kampittaa kirjelmillään puoluetoveriaan ministeri Koskista, joka luovii Suomessa ristiriitaisissa paineissa.

Kuinka paljon euroedustajamme vievät viestiä epävirallisesti ja suusanallisesti, on hämärän peitossa. Luontojärjestöjen edustajat ovat samassa kuorossa vähintään yhtä äänekkäitä.

EU-lobbareita on toki toisellakin puolella, metsästäjien, karjankasvattajien ja maaseudun asukkaiden asialla.

Suomessa ei ainakaan vielä ole ryhdytty siirtämään susia ilmateitse. Ruotsalaiset lennättivät naarassuden viime viikolla poronhoitoalueelta helikopterilla etelään.

Kyseinen susi sai kyydin jo neljännen kerran. Kolme kertaa se on tullut jalkaisin takaisin.

Ruotsalaislehti Dagens Nyheter laski kolmen susilennon maksaneen neljä miljoonaa kruunua.